

MAHBOD SERADŽI

Krovnovi
Persije

Prevela Aleksandra Vještica

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

Zahvalnica

Hvala Marijan Klark, Timu i Su Elen Kejn, Sudi Rafijan, Kevinu Danielsu, Kimu Levinu, Nensi Makvej, Lori Haber, Modžgan Seradži, Mehri Safari, Kamranu Hejdarpuru, Donelu Grinu, Debi Šotvel, Nensi Fali i Mauni Seradži za svesrdnu podršku tokom pisanja ove knjige. Svako od vas uverio me je na svoj način da imam priču koju treba podeliti sa drugima.

Stefani Haus, zahvalan sam ti od srca za tvoju pronicljivost, kao i zbog načina na koji mi uvek pomažeš.

Moja draga Sepi, tvoj način gledanja na stvari pomogao mi je da otkrijem Pašu bolje nego što bih mogao sam. Hvala i za podršku od početka do kraja.

Hvala mojim agentima, Danijel Egan-Miler i Džoani Makenzi iz Književnog udruženja *Braun i Miler*, za vašu odanu posvećenost, zato što nikad ne odustajete i zato što ste mi omogućile da steknem iskustvo koje menja život. Takođe, hvala i Aleku Makdonaldu za pomoć u uređivanju i Marijani Fišer za entuzijazam u ranim fazama.

I konačno, Elen Edwards, mom nadarenom i vrednom izdavaču: Hvala ti što si mi dala šansu i što si prihvatila odgovornost da podeliš moju knjigu sa ostatkom sveta. Rad sa tobom bio je neverovatno poučno iskustvo.

ZIMA 1974,

PSIHIJATRIJSKA BOLNICA RUZBEH, TEHERAN

Čujem nekoga kako peva, stihovi se nižu i kao talasi zapljuskuju rub
moje svesti.

Da imam knjigu, čitao bih je.

Da imam pesmu, pevao bih je.

Gledam okolo i vidim starca udaljenog nekoliko metara kako peva
jednoličnim, ispraznim tonom. Ne prepoznajem gde sam. Plavi ogrtač,
invalidska kolica, a u njima ja, sunčeva svetlost probija se kroz roletne i
greje me – sve mi je to nepoznato.

Kad bih znao neki ples, igrao bih.

Kad bih znao neki stih, pevao bih.

Da imam život, rizikovao bih.

Da mogu da se oslobodim, probao bih.

Napolju, u dvorištu, ljudi raznih oblika i godina šetaju okolo u pla-
vim ogrtačima. Nešto je neobično kod svakog od njih. Deluju izgubljeno.
Iznenada, nalet emocija ispunjava mi grudi i navire u grlo. Sitna medi-
cinska sestra, s prijatnim okruglim licem nalik na jabuku, trči do mene,

Mahbod Seradži

stavlja mi ruke na ramena i viče: „Treba mi pomoć ovde, pomozite mi!“
Čovek u belo uniformi dotrčava i pokušava da me obuzda.

„Ostani u svojim kolicima, dušo! Ostani u kolicima!“, uzvikuje Jabukolika, što znači da sam se, izgleda, pokrenuo. Usredsređujem se da budem miran i gledam ka čoveku u udaljenom kraju sobe. On zuri u mene dok mahnito ponavlja svoju mantru:

Da bar imam konja, jahao bih.

Da bar imam konja, jahao bih.

Da bar imam konja...

Odvode me u sobu sa krevetom i Jabukolika mi govori: „Daću ti sedativ od kojeg će ti biti bolje, dušo.“

Osećam ubod u ruku, odjednom mi glava i ruke postaju nepodnošljivo teške i oči mi se zatvaraju.

1.
*Moji prijatelji,
moja porodica i moja ulica*

*LETO 1973,
TEHERAN*

Leti je spavanje na krovu uobičajeno u Teheranu. Suva vrelina dana postaje podnošljivija posle ponoći, pa se mi što spavamo po krovovima budimo sa zracima ranog sunca na licu i svežim vazduhom u plućima. Moja majka je strogo protiv toga i svako veče me podseća: „Stotine ljudi padne sa krova svake godine.“ Moj najbolji prijatelj Ahmed i ja krišom razmenjujemo osmehe nakon svakog upozorenja, a onda se penjemo uza stepenice da provedemo noć ispod zvezda, koje se čine toliko blizu da možemo da ih dohvatimo. Uska ulica ispod nas pretvara se u mozaik uličnog osvetljenja, senki i zvukova. Automobil tiho kruži napuštenom ulicom, oprezno, da ne bi nekoga probudio, a pas lualica zavija u daljini.

„Čujem tvoju majku kako te zove“, Ahmed mrmlja u mraku. Ja se osmehujem, pokušavajući da ga ćušnem, ali on se vešto izmiče.

Naša kuća je najviša u komšiluku, što naš krov čini savršenim za gledanje u zvezde. U stvari, jedna od naših omiljenih rasonoda je nazivanje zvezda po prijateljima i voljenim ljudima.

„Ima li svako svoju zvezdu?“, pita Ahmed.

„Samo dobri ljudi.“

„I što si bolji, tvoja zvezda je veća, zar ne?“

„Veća i sjajnija“, kažem ja, kao što kažem svaki put kad mi postavi to isto pitanje.

„I tvoja zvezda te vodi kad si u nevolji, je li tako?“

„Tvoja zvezda i zvezde ljudi koje voliš.“

Ahmed zatvara jedno oko i palcem zaklanja jednu od blistavih zvezda. „Umoran sam od gledanja u tvoju debelu facu.“

„Onda učuti i spavaj“, kažem mu, smejući se dok odmaram oči na baršunastoj tmini između blistavih tačkica. Pogled mi luta po nebu dok se ne zaustavi na poznatim obroncima Alborza, koji vijugaju između pustinje i plavozelenog Kaspijskog mora. Na trenutak mi pažnju zaokuplja nijansa tame i pokušavam da razaznam da li je crna ili toliko tamnoplava da samo deluje mrka kao mastilo u odnosu na sjaj zvezda.

„Pitam se zašto se ljudi tako besramno plaše mraka“, razmišljam naglas, a Ahmed se prigušeno smeje. Znam i bez pitanja da ga zabavlja moj neobični rečnik, proizvod mog dugogodišnjeg intenzivnog čitanja knjiga. Otac je jednog dana pozvao Ahmeda i mene u stranu i pitao me, pred porodičnim prijateljima i rođacima, šta ja mislim da je, zapravo, život. Odsečno sam odgovorio da je život nasumičan niz predivno sačinjenih vinjeta, labavo uvezanih vrpcom likova i vremena. Očevi prijatelji su oduševljeno zapljeskali, što je mene posramilo. Ahmed se nagnuo i šapnuo da ću uskoro biti proglašen za najstarijeg sedamnaestogodišnjaka na svetu, naročito ako budem govorio reči kao što su *besramno* i *predivno sačinjene vinjete*.

Ahmed i ja smo upravo završili treću godinu i na jesen krećemo u poslednji razred srednje škole. Radujem se završetku škole kao i svaki drugi sedamnaestogodišnjak, ali to veselo iščekivanje pomračeno je planovima moga oca da me pošalje u Ameriku kako bih studirao građevinarstvo. Nekada davno, moj otac je radio kao šumar, čuvajući nacionalizovane šume od onih koji nezakonito seku drveće radi sopstvene zarade. Sad ima svoju kancelariju i upravlja čitavim regionom, sa armijom šumara pod njegovom komandom.

„Iranu su preko potrebni inženjeri“, podseća me otac kad god za to ima priliku. „Mi ćemo uskoro preći iz tradicionalne poljoprivredne zemlje u industrijsku. Osoba sa zvanjem inženjera stečenim na američkom univerzitetu osiguraće sebi i svojoj porodici sjajnu budućnost, a uživaće

i u prestižu da ga zovu gospodinom inženjerom do kraja života. “ Volim svog oca i nikad mu ne bih uskratio poslušnost, ali ne podnosim matematiku, gnušam se ideje da postanem inženjer i mrzeo bih da me zovu gospodinom inženjerom. Moji snovi su da diplomiram književnost i proučavam starogrčku filozofiju, evoluciju, marksizam, psihoanalizu, erfan i budizam. Ili da završim filmske studije i postanem scenarista ili režiser, neko ko ima da kaže nešto vredno pomena.

Zasad živim sa svojim roditeljima u kraju gde pretežno živi srednja klasa. Imamo tipičnu iransku kuću sa skromnim dvorištem i velikom gostinskom sobom, i *hose* – mali bazen u prednjem dvorištu. U našem kraju, kao i u bilo gde u Teheranu, visoki zidovi razdvajaju kuće koje su izgrađene priljubljene jedna uz drugu. Naša kuća ima dva kompletna nivoa, a moja soba zauzima mali prostor trećeg sprata gde masivne čelične stepenice povezuju ogromnu terasu sa krovom. Naša kuća je najviša u kraju i okrenuta je ka jugu.

„Ne bih živela u kući koja je okrenuta ka severu ni kada bi mi je besplatno dali“, stalno ponavlja moja majka. „U tim kućama nikad nema sunca. One su rasadnici klica.“ Moja majka nije završila srednju školu, ali o zdravstvenim temama govori sa autoritetom nekoga ko je diplomirao na Harvardu. Ona ima lek za svaku boljku: biljni čaj da izleči depresiju, natopljeno kamilje trnje* da razbije kamen u bubregu, cveće u prahu za infekciju sinusa, osušeno lišće koje uništava bubuljice i pilule od kojih ćete izrasti visoki kao drvo – uprkos tome što je ona bez obuće visoka čitavih metar i po.

Mir letnjih noći nestaje uz zvuke porodica koje započinju svoj dan jer naša ulica vrvi od dece svih uzrasta. Dečaci viču i prave metež dok jure za jeftinim plastičnim fudbalskim loptama, dok devojčice idu od kuće do kuće i rade šta god već devojčice rade kad su zajedno. Žene se sastaju u različitim delovima ulice, jasno stavljajući do znanja ko se kome sviđa načinom na koji se okupljaju. Ahmed je podelio ove skupove u tri grupe: istočni, zapadni i centralni tračarski komitet.

---

* Biljka koja raste u Južnoj Africi. (Prim. prev.)

Ahmed je visok, mršav, crnomanjast dečak sa prelepim osmehom. Njegovo snažno ali vitko telo, široka, jaka brada i sjajne oči boje lešnika čine ga slikom i prilikom zdravlja, barem po stručnom mišljenju moje majke. Vrlo je duhovit i omiljen u kraju. Često mu govorim da bi mogao da postane veliki komičar kada bi ozbiljnije shvatao svoj bogomdani talenat.

„Da, ozbiljnije“, odgovara. „Mogu da postanem najozbiljniji klovn u zemlji!“

Poznajem Ahmeda od svoje dvanaeste godine, kada se moja porodica doselila u ovaj kraj. Prvi put smo se sreli u školi kada su me napale tri siledžije. Sva ostala deca stajala su po strani i gledala, ali Ahmed je dotrčao da mi pomogne. Dečaci su bili visoki, veliki i ružni. Uprkos našim herojskim pokušajima, obojica smo dobili batine.

„Ja sam Paša“, predstavio sam se posle tuče. Ahmed se nasmešio i pružio mi ruku. „Zbog čega je izbila tuča?“, pitao je. Nasmejao sam se. „Ne znaš zbog čega? Zašto si mi onda pomagao?“

„Trojica na jednog! To po meni nije u redu. Naravno, znao sam da će nas svejedno nadjačati, ali bar je bilo manje nepošteno nego da trojica mlate jednog.“

Tog trenutka sam znao da će mi Ahmed biti najbolji prijatelj zauvek. Odmah me je osvojila njegova galantnost i optimizam. Ovo iskustvo nas je zbližilo i navelo mog oca, bivšeg šampiona u boksu u teškoj kategoriji, da počne da nas podučava boksu – na potpuni užas moje majke.

„Naučićeš ih da postanu agresivni“, žalila bi se mom nesaosećajnom ocu. Da bi ispravila stvari, svako veče posle večere pružila bi mi čašu tečnosti boje ćilibara, koja je smrdela kao konjska mokraća na vrelom letnjem danu. „Ovo će poništiti očev uticaj na tvoju narav“, ubeđivala me, terajući me da pijem taj napitak koji je izazivao mučninu.

Voleo sam boksovanje, ali majčin melem me zamalo naterao da odustanem.

Posle nekoliko meseci treninga, kada su naši udarci postali žustriji – kratki i brzi, ali i snažni kad je potrebno, počeo sam da čeznem za revanšom sa trojicom siledžija iz škole. Međutim, moj otac je načuo za naše planove i umešao se. „Sedi, gospodine Paša“, rekao je jednog dana posle treninga. Onda je pokazao na Ahmeda. „Hoćeš li, molim te, da nam se pridružiš?“

„Naravno, gospodine Šahede“, odgovorio je Ahmed i, sedajući pored mene, prošaputao: „Mislim da smo u nevolji, gospodine Paša!“

„Kada neko uči da boksuje“, počeo je tata zamišljeno, „on se pridružuje bratstvu sportista koji nikad ne dižu ruku na slabije od sebe.“

Majka je ostavila ono što je dotad radila i ozbiljnog lica stala pored mog oca.

„Ali tata, ako ne bijemo ljude koji su slabiji od nas, koga onda da bijemo?“, pitao sam iznenađen. „Uostalom, zar ne bi bilo glupo da diramo ljude koji su jači od nas?“

Otac se, koliko god je mogao, trudio da ne gleda u majku, koja je zurila u njega kao tigar koji odmerava jelena pre završnog, sudbonosnog skoka.

„Naučio sam te da boksuješ da bi znao kako da se odbraniš“, promrmljao je. „Ne želim da ti izazivaš tuče.“

Ahmed i ja nismo mogli da poverujemo u ono što slušamo.

„Hoću da mi obećaš da ćeš uvek poštovati kod našeg bratstva“, zahtevao je otac.

Mora da smo sporo reagovali.

„Želim da mi obećaš!“, ponovio je povisivši glas.

I tako smo se Ahmed i ja nevoljno pridružili bratstvu sportista koji nikad ne biju siledžije koje mlata decu slabiju od sebe. U to vreme, naravno, nismo imali pojma da takvo bratstvo ne postoji.

„Iradž ima sreće što nas je tvoj tata naterao da mu obećamo“, kaže Ahmed kasnije, zasmjevajući nas obojicu.

Iradž je mali, neuredni dečak sa dugačkim, šiljatim nosom, koji zbog svog preplanulog tena izgleda kao Indijac. Pametan je, ima najbolje ocene u školi i voli fiziku i matematiku, predmete koje ja najviše mrzim.

Ubeđen sam da se Iradžu sviđa Ahmedova najstarija sestra jer ne može da odvoji pogled od nje kad je vidi na ulici. Svi znaju da ne sme da vam se sviđa sestra vašeg druga, jer ona nije devojčica iz drugog kraja. Da sam ja Ahmed i da uhvatim Iradža da se muva oko moje sestre, ubio bih boga u njemu. Ali ja nisam Ahmed. „Ej“, viknuo bi on, naprežući se da se ne nasmeje kada reši da prepadne Iradža, „prestani da je gledaš ili ću prekršiti zavet svetog sabratstva boksterskog bratstva.“

„Sveto sabratstvo boksterskog bratstva?“, šapućem sebi u bradu sa osmehom. „Sabratstvo i bratstvo imaju isto značenje. Ne bi trebalo da ih koristiš u istoj rečenici.“

„Ej ti, ćut!“, smeje se i Ahmed.

Iradž je šampion u šahu u našem kraju. Toliko je dobar da više niko ne želi da igra protiv njega. Kad svi igramo fudbal, Iradž igra šah sam protiv sebe.

„Ko pobeđuje?“, pita Ahmed sa zlobnim smeškom. Iradž se pravi da ga ne primećuje. „Jesi li ikad isprašio sebe?“, nastavlja Ahmed. „Mogao bi, znaš, kad ne bi bio toliko proketo zaokupljen mojom sestrom.“

„Nisam zaokupljen tvojom sestrom“, mrmlja Iradž prevrćući očima.

„Kako da ne“, odgovara Ahmed klimajući glavom. „Ako budeš imao problem da isprašiš sebe, samo mi reci i rado ću ti pomoći.“

„Znaš“, zadirkujem ga, „ljudio sam se na njega što ti gleda sestru, ali možda i nije tako loše imati za zeta nekog ko je šampion u šahu.“

„Pregrizi jezik“, kaže Ahmed, „ili ću poharati ostavu tvoje majke i smučkati specijalan napitak od kojeg će ti izrasti dlake na jeziku.“

Ta pretnja ima izvesnu težinu uzimajući u obzir da je moja majka upotrebila sve svoje jedinstveno znanje, poslušala svoj instinkt i postavila dijagnozu da sam krajnje introvertna ličnost.

„Da li znaš šta se dešava ljudima koji sve drže u sebi?“, pita me i ne čeka da odgovorim. „Razbole se.“ Kada se pobunim da nisam introvertan, ona me podseti na vreme kada sam imao četiri godine i pao niza stepenice. Moje dve tetke, dva strica, deda i baba bili su nam u poseti tog dana, a majka je procenila da je posmatranje mog pada niz dva reda stepenica zamalo izazvalo dva srčana napada, tri moždana udara i pregršt malih čireva.

„Slomio si cevanicu na tri mesta!“, gundā ona. „Doktor je rekao da je viđao i odrasle ljude kako plaču posle takvog preloma, ali ne i ti. Da li znaš šta takva vrsta stresa radi tvom telu?“

„Ne“, kažem.

„Izaziva rak.“ Onda pljuje triput da poništi misao.

Da bih izlečio svoju introvertnost, majka insistira da pijem neku tamnu smešu koja izgleda i smrdi kao staro motorno ulje. Kada se

Krovovi Persije

požalim da je lek užasnog ukusa, kaže mi da ćutim i da prestanem da se prenemajem.

„Mislio sam da ovaj napitak treba da me izvuče iz moje ljušture“, podsećam je.

„Ćuti“, naređuje mi, „prenemaganje se ne računa. Ako želiš da budeš uspešan u životu, moraš da nateráš sebe da budeš ekstrovertan“, objašnjava ona. „Introvertne osobe završavaju kao usamljeni pesnici ili siromašni pisci.“

„Dakle“, razmišlja Ahmed jednog dana, „motorno ulje te čini ekstrovertnim, a konjski urin ti pomaže da se zavučesh nazad u svoju ljušturu.“ Saosećajno klima glavom. „Ti ćeš biti jedna vrlo sjebana osoba kad tvoja majka završi sa tobom.“

2.

Fahimíne suze í Zarína mokra kosa

Letnje noći provodimo uživajući u potpunoj bezbednosti naše ptičje perspektive. Nema ograda za ono što izgovaramo, niti strahova koji bi uticali na naše razmišljanje. Provodim sate slušajući Ahmedove priče o njegovim nemim susretima sa Fahimom, devojkom koju voli. Njegov glas postaje mekši, a lice poprimi umirujući izraz kad opisuje kako je zbacila svoju dugu, crnu kosu dok ga je gledala – i kako to mora da znači da ga voli. Zašto bi inače naprezala vrat da bi komunicirala sa njim? Otac kaže da Persijanci veruju u tihu komunikaciju, da jedan pogled ili gest govore više nego knjiga puna reči. On je pravi šampion tihe komunikacije. Kada se ne ponašam kako treba, samo me pogleda onim svojim strogim pogledom punim neodobravanja, koji zaboli više od hiljadu šamara.

Slušam Ahmeda koji nastavlja da brblja o Fahimi, ali mi pogled uglavnom odluta u susedno dvorište gde jedna devojka po imenu Zari živi sa svojim roditeljima i malim bratom Kejvanom. Nikada nisam video Fahimu izbliza pa, dok Ahmed priča o njoj, ja zamišljam Zari: njene prefinjene jagodice, oči koje se smeju i svetlu, nežnu kožu. Većinu letnjih večeri Zari provodi sedeći pored njihovog *hosea* ispod trešnjevog drveta, šljapkajući svojim lepo oblikovanim stopalima po hladnoj vodi dok čita. Pažljivo se trudim da mi pogled ne luta predugo jer je ona

verena za mog prijatelja i mentora Ramina Sobhija, studenta treće godine političkih nauka na Univerzitetu u Teheranu, koga svi, uključujući i njegove roditelje, zovu Doktor. Nije moralno da mi se dopada devojka moga prijatelja i zato iz glave potiskujem sve misli o Zari svaki put kad pomislim na Doktora, ali Ahmedova ljubavna raspređanja otežavaju mi da razbistrim um.

Ahmed svakog dana deset minuta vozi bicikl do Fahiminog kraja u nadi da će je na trenutak videti. Kaže da ima dva starija brata koji je čuvaju kao sokolovi i da svi u kraju znaju da će svako ko se petlja oko njihove sestre završiti sa razbijenim nosom, iščašenom vilicom ili bar jednom velikom crnom šljivom ispod oka. Ahmed kaže da bi mu, ako bi Fahimina braća saznala da mu se ona sviđa, uši ostale najveći deo tela – iseckali bi ga na sitne komadiće.

Ali Ahmed se ne da zaplašiti te bira dan kada su Fahimina braća na ulici i namerno se zakucava biciklom u zid. Stenje i jauče od bola, Fahimina braća ga odvođe u svoju kuću i daju mu dva aspirina, a onda mu imobilišu povređeni zglobovi umotavajući ga komadom tkanine. Fahima je samo par koraka dalje i veoma dobro zna šta je smislio zgodni stranac.

Ahmed sada ide biciklom u Fahimin kraj bez ikakve brige, provodi sate sa Fahiminom braćom pričajući o svemu i svačemu – od toga ko su članovi ovogodišnjeg iranskog nacionalnog fudbalskog tima do toga ko su mogući igrači nacionalnog tima iduće godine. Kaže da mu nije važno što su njena braća dozlaboga dosadna sve dok je blizu nje. Igraju fudbal celo popodne u uličici i Ahmed stalno zahteva da bude golman iako je loš na toj poziciji. Dok ostala deca jure loptom po užasnoj vrelini teheranskih popodneva, Ahmed mirno stoji. Navodno brani gol svog tima, ali, zapravo, gleda Fahimu koja ga posmatra sa krova svoje kuće. Posle nekoliko odigranih utakmica, Ahmeda prisiljavaju da napusti poziciju golmana. Toliko je zaokupljen Fahimom da nikad nije pripremljen za napad protivnika i njegov tim uvek izgubi sa bar pet ili šest golova razlike. Kada Ahmed zaigra u napadu, njegova ekipa počne opet da dobija, ali onda mora da trči za loptom, što znači da više ne može da razmenjuje neme poglede sa Fahimom.

I tako mi Ahmed kaže da je smislio plan. Ja ću mu praviti društvo u Fahiminoj ulici narednog dana. On će me upoznati sa svojim novim prijateljima i postaraće se da igram za protivnički tim. U odlučujućoj partiji, ja ću ga

pogoditi loptom u koleno i on će lažirati nezgodan pad i ozbiljnu povredu. Onda neće imati drugog izbora nego da opet bude golman. Biće golman u agoniji, koji igra uprkos bolu, i to će, sasvim sigurno, zadiviti Fahimu.

Prihvatam da igram igru, ali duboko u sebi brinem šta će Fahima pomisliti o meni kad oborim Ahmeda. Razvedrava me pomisao na dan kada ćemo joj ispričati da je cela stvar bila nameštaljka kako bismo vratili Ahmeda na poziciju golmana.

„Ej, nemoj stvarno da me povrediš“, upozorava me Ahmed sa osmehom na licu.

„Bolje ti je da proveriš da li danas radi ortopedski hirur, druškane“, odgovaram uživljavajući se u ulogu.

„Ma daj! Znaš da imam krhke kosti. Samo me lagano pogodi, a ja ću odraditi ostalo.“

Plan je majstorski izveden. Ahmed je zaslužio Oskara za svoju glumu dečaka u bolu i zlatnu medalju za ulogu golmana posle strahovite povrede. Gledajući njegovo lice, koje sija usled saznanja da ga Fahima gleda, bojim se da bi stvarno mogao da se povredi hlabro se bacajući levo i desno ili ispred nogu naših napadača – a sve to po betonu. Ne možemo da mu damo gol. Ogulio je dlanove i laktove i pocepao pantalone na kolenima. Svaki put kada uspe da nas zaustavi, napravi bolnu grimasu, doda loptu svojim igračima i pogleda na krov odakle Fahima pažljivo posmatra. Čak sam video i da mu se jednom osmehnula.

Jedan od Fahimine braće primećuje da gledam prema krovu i znam da mu se od tog trenutka više ne dopadam, kao što se ni meni ne dopada Iradž zato što gleda Ahmedovu sestru. Nije se rukovao sa mnom kad sam se pozdravljao sa svima pri odlasku. Krišom ga odmeravam. Viši je i veći od mene. Odlazim sa olakšavajućim saznanjem da neću izneveriti sveto boksersko bratstvo ako on ikad odluči da bude đubre prema meni ili Ahmedu.

Dve nedelje nakon toga, sedim na našem krovu u mraku i osećam na licu nalete i lelujanje laganog povetarca koji njiše vrhove drveća. Čujem kako se u Zarinom dvorištu vrata otvaraju, pa zatvaraju.

Ne gledaj, mislim odlučno, ali moje telo reaguje kratkim, plitkom dahom čim prepozna zvuk. *To može da bude i Kejvan*, ubeđujem sebe. Odlučujem da zatvorim oči, ali mi srce brže kuca jer shvatam da time samo još više izoštravam sluh. Bosa stopala tapkaju po dvorištu, onda voda u malom bazenu zašumi od laganog bućkanja njenih nogu, a stranice njene knjige okreću se nežno, ritmično šušte, kao i listovi u mojim rukama. Pročitala je četiri strane do trenutka kada je Ahmed došao na krov. Seda tiho na zidić koji razdvaja krovove i pali cigaretu drhtavim rukama. Kratkotrajno svetlo šibice otkriva suze u njegovim očima.

„Nešto nije u redu?“, pitam, a grudi mi se stežu dok gledam njegov izraz lica.

Odmahuje glavom odrečno, ali mu ne verujem. Mi Persijanci smo kao nacija previše duboko ogrezli u bedu da bismo odoleli očaju kad zakuca na vrata.

„Sigurno?“, uporan sam i on potvrdno klima glavom.

Odlučujem da ga ostavim na miru jer to je ono što i sam očekujem da ljudi urade kad meni nije do priče.

On sedi mirno i ne pomera se nekoliko minuta, sve dok mu se žar cigarete ne približi prstima, a onda šapuće: „Ima prosca.“

„Ko ima prosca?“, pitam bacajući pogled dole na Zari. Njena stopala boje slonovače zamutila su odsjaj meseca na površini vode, pa voda sija kao tečno zlato.

„Fahima. Momak koji živi nekoliko kuća dalje od njih šalje svoje roditelje kod njenih sutra uveče.“

Osećam se kao da mi je neko izbio dah. Ne znam šta da kažem. Ljudi koji vole da guraju nos tamo gde im nije mesto retko znaju šta da kažu ili urade. Pitam se zašto uopšte i pitaju bilo šta. Pravim se da proučavam svetla grada koja trepću u daljini. „Kad si saznao?“, konačno pitam. „Kad si ti otišao danas po podne, njena braća i ja smo ušli u njihovo dvorište da uzmemo malo hladne vode. Tada su mi rekli.“

„Da li je i ona bila tu?“

„Jeste“, gleda nepomično gore u nebo kako bi sprečio da mu suze kliznu niz lice. „Sipala mi je vodu iz bokala u čašu kad su mi rekli.“ Utom se seti da drži cigaretu i povuče veliki dim. „Ja sam sedeo na stolici, a ona je stajala nagnuta nada mnom. U stvari, saginjala se preko mene. Gledala me je u oči sve vreme, nije ni trepnula.“ Ahmed odmahuje glavom dok

mu se usne krive u sablasni osmeh. „Bila je toliko blizu da sam mogao da osetim njen dah na svom licu, a koža joj je mirisala tako sveže – kao sapun, ali slađe. Jedan od njene braće pitao me je da li ću čestitati njihovoj mlađoj sestri, ali ja nisam mogao da progovorim.“ Ahmed obara glavu i pušta suze da poteku dok baca opušak i gazi ga.

„Ona je premlada“, šapućem. „Zaboga, koliko ima godina, sedamnaest? Kako mogu da udaju sedamnaestogodišnju devojčicu?“

Ahmed nemo odmahuje glavom. „Možda će ga njeni roditelji odbiti“, kažem da bih mu ulio malo nade.

„Njena porodica ga voli“, smeje se gorko dok vadi sledeću cigaretu iz kutije. „On ima dvadeset šest godina, uskoro će diplomirati, radi za ministra poljoprivrede, ima automobil i uskoro će kupiti kuću u Teheran Parsu*. Neće ga odbiti.“ Pali cigaretu pa pruža paklicu u mom pravcu. Zamišljam oca kako se iznenada pojavljuje i gleda me jednim od onih svojih neodobravajućih pogleda, onih koji bole više nego hiljadu šamara. Odmahujem glavom odrečno.

Gledam Ahmedovo lice i želim da mu nekako pomognem. Ovo je istorijska noć za obojicu. Proživljavamo prvu veliku ličnu krizu naših mladih života. Tužno je to, ali moram priznati da je na neki način i uzbudljivo. Čini da se osećam odraslim.

„Znaš li koliko mi ovo teško pada?“, pita Ahmed između dva dima. „Pa“, zapčinjem očajnički želeći da podelim njegov bol, „o tome sam samo čitao u knjigama“, priznajem pomalo posramljeno. Onda pogledam prema Zarinom dvorištu i dodam: „Ali mislim da mogu da zamislim.“

Kasno po podne sledećeg dana, Ahmed me pita da odem sa njim u Fahiminu ulicu. Pristajem uprkos uznemirenosti što ću ponovo sresti Fahiminu braću, a naročito onog koji me mrzi zato što sam kao Iradž. Sunce samo što je zašlo i svetla u ulici pale se jedno po jedno. Neki ljudi su upravo zalili drveće i polili vodom prilaze, što je uobičajeno u Teheranu, te miris vlažne prašine čini suhu vrelinu večeri podnošljivijom. Grupica dece igra fudbal praveći veliku buku. Najverovatnije je to finalna

---

* Teheran Pars je nov grad unutar Teherana sagrađen na prethodno neuređenom zemljištu. U bukvalnom prevodu glasi *Teheranska Persija*. Sagrađen je u vreme vladavine dinastije Pahlavi. (Prim. prev.)